

Geachte aanwezigen,

Wat mooi dat u weer allemaal met ons en zovele anderen in het land stil wilt staan bij de herdenking van de slachtoffers van de tweede wereldoorlog en de nasleep daar van.

De jaarlijkse 4 mei herdenking inspireert ons steeds weer om herdenking en viering te verbinden en historische gebeurtenissen in verband te brengen met de actualiteit.

Terug kijkend, zien we dat in de eerste helft van de vorige eeuw alles veranderde. Nergens was meer vrede en Europa raakte verscheurd. In de tweede wereldoorlog kwamen meer mensen om dan in welk ander gewapend conflict ooit. Dit horen we wel steeds, maar het bevatten is haast onmogelijk, althans voor mij. Stelt u zich voor, 41 miljoen doden in Europa waarvan 21 miljoen burgers. Polen verloor bijna 16% van de totale bevolking.

---

in zuidoost Azië kwamen miljoenen burgers om, waarvan een geschat aantal van 4 miljoen in het voormalige Nederlands Indië, en natuurlijk vergeten we niet de offers die de inwoners van de Antillen en Suriname brachten. Zoals bv het recruterend van militairen in Suriname en de Antillen om in het voormalige Ned Indië te vechten tegen de Japanners en de moord op een groep Chinezen in 1942 op Curacao.

In Europa vielen de meeste burgerslachtoffers door doelbewuste en systematische vervolging en moord. Zoals de joden, Sinti en Roma, mensen met een beperking, LHBT en anderen die de nazi's als minderwaardig beschouwden.

Het lijkt er op dat we wederom op een keerpunt staan, instituties en grondrechten staan onder druk, discriminatie en antisemitisme nemen schrikbarend toe. Velen zijn bang dat we ons moeten verdedigen tegen horden inhalige vluchtelingen. Vaak wordt er niet bij stil gestaan dat we deels mede schuldig zijn aan de oorlogen en de armoede waaraan mensen ontluchten.

Het nationale thema van de herdenking is dit jaar 'in vrijheid kiezen'. We hebben net de provinciale verkiezingen achter de rug en de Europese parlement verkiezingen komen binnenkort.

We leven in een vrij land, in een vrij Europa en mogen over van alles en iedereen een mening hebben en bepalen zelf wat goed is voor ons. Maar onze keuzes staan niet los van de wereld waarin we leven. Mijn vrijheid kan de onvrijheid van u of u betekenen, van wie is vrijheid eigenlijk? Is die niet van ons allemaal? Nemen we verantwoordelijkheid voor onze keuzes, zijn er behalve juridische niet ook morele of ethische grenzen aan de keuzevrijheid die we hebben? Zijn we in staat verder te kijken dan onze eigen vrijheden? En kijken we wel voldoende naar elkaar om?

Het wordt steeds moeilijker om de juiste keuzes te maken. Dit wordt ook nog eens vertroebeld door haat zaaien en misinformatie via social media.

Maar toch, weliswaar verhardt vandaag de dag in toenemende mate het debat en kan de vrijheid van meningsuiting door schieten, waarbij het vaak ontbreekt aan respect voor elkaars mening, je komt er niet voor in de gevangenis.

We kunnen nog steeds met elkaar via de publieke ruimte het debat aangaan op basis van verschillende meningen.

In de oorlog was daar geen ruimte voor, onze democratie was buiten spel gezet. Mensen vertrouwden elkaar niet meer, waren bang. Door de ruimte voor het publieke debat weg te nemen stond de deur wagenwijd open voor uitsluiting en voor onverschilligheid jegens de ander.

Elie Wiesel, overlevende van Auschwitz heeft zich veelvuldig uitgelaten over het gevaar dat schuilt in zwijgen en wegkijken. Volgens hem is het tegenovergestelde van liefde niet haat, maar onverschilligheid. En het tegenovergesteld van vrede is ook onverschilligheid jegens zowel vrede als oorlog.

Hier in zit niet alleen een bittere les ten aanzien van het verleden, maar ook een opdracht voor de toekomst. Onze democratie komt met verantwoordelijkheid. En het geeft niet alleen, maar vraagt ook, namelijk om mee te doen. En dan natuurlijk mee te doen op een manier waarbij we de vrede die zo hard bevochten is in stand houden. Laten we niet weg kijken, niet onverschillig zijn, ons niet bang laten maken, maar bewust onderdeel zijn van onze vrije open samenleving.

Dank u wel